

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
АБАЙ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

Элективті пәндер каталогы

6B01515-География (ІР)

«География және экология» кафедрасы

№	Пәндердің атауы және олардың негізгі бөлімдері	ECTS
	ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРЕТІН ПӘНДЕР ЦИКЛІ	
	ТАҢДАУ КОМПОНЕНТІ (ТК)	
1.	Экономика мен кәсіпкерлікті зерттеу әдістері	
	Деректерді жинаудың, өңдеудің жалпы принциптері, әдістері мен әдістері, жаппай экономикалық құбылыстар мен процестердің даму заңдылықтары мен тенденцияларын зерттеу. Капиталдың мәні, формалары, құрылымы. Өндіріс. Өндіріс шығындары. Нарықтық экономикадағы өндіріс кірістері. Бизнес ұғымы. Кәсіпкерлік қызмет түрлері. Меншік теориясы, басқарудың әлеуметтік формалары. Тауар, ақша. Қоғамдық экономикалық жүйе. Нарықтың пайда болуы. Қаржы жүйесі. Бизнесті дамытудағы мемлекеттің рөлі. Макроэкономика. Ресурстарды үнемдеу. Экономикалық дамудың циклдік сипаты. Инфляция және жұмыссыздық. Қазақстан әлемдік шаруашылық байланыстар жүйесінде.	5
2.	Құқық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы саласындағы зерттеу дағдылары	
	ҚР Конституциясының, қолданыстағы заңнамасының негізгі ережелері; мемлекеттік басқару органдарының жүйесі, өкілеттіктер шеңбері, экономиканы мемлекеттік реттеудің мақсаттары, әдістері, экономикадағы мемлекеттік сектордың рөлі; қаржылық құқық және қаржы; материалдық және іс жүргізу құқығының өзара іс-қимыл тетігі; сыбайлас жемқорлықтың мәні, оның пайда болу себептері; сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар үшін моральдық-адамгершілік, құқықтық жауапкершілік шаралары; сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы қолданыстағы заңнама.	5
3.	Экология және өмір қауіпсіздігін зерттеу негіздері	
	Тірі организмдердің, ұйымның әр түрлі деңгейдегі экожүйелерінің, тұтастай алғанда биосфераның, олардың тұрақтылығының негізгі заңдылықтары; БиоСфера компоненттерінің өзара әрекеттесуі және адамның экономикалық қызметінің экологиялық салдары, әсіресе табиғатты пайдалануды күшейту жағдайында; әртүрлі елдердегі және ҚР-дағы орнықты дамудың тұжырымдамалары, стратегиялары мен практикалық міндеттері туралы қазіргі заманғы идеялар; экология, қоршаған ортаны қорғау, орнықты даму мәселелері. Тіршілік қауіпсіздігі, оның негізгі ережелері. Қауіптер, Төтенше жағдайлар. Тәуекелді талдау, тәуекелдерді басқару. Адам қауіпсіздігі жүйелері. Қазіргі заманның тұрақсыздандырушы факторлары. Әлеуметтік қауіптер, олардан қорғау: рухани саладағы, саясаттағы қауіптер, олардан қорғау: экономикалық саладағы қауіптер, тұрмыстағы, күнделікті өмірдегі қауіптер. Тіршілік қауіпсіздігін қамтамасыз ету және олардың қызметін құқықтық реттеу органдарының жүйесі	5
	БАЗАЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІБИ ПӘНДЕР ЦИКЛІ	
	ТАҢДАУ КОМПОНЕНТІ (ТК)	
	Физикалық география модулі	
4.	Дүние бөліктері мен мұхиттардың физикалық географиясы	
	Мақсаты: географиялық қабықтың ең үлкен таксондарының жүйелік кешенді сипаттамасын зерделеу. Студенттер: <ul style="list-style-type: none"> • құрлықтар мен мұхиттардың кешенді сипаттамаларының принциптерін түсінеді; • табиғи, геожүйелердің қалыптасуы мен саралануының жаһандық және аймақтық заңдылықтарының ерекшеліктерін салыстырады; • аймақтағы проблемалық жағдайларды шешу үшін зерттеу нәтижелерін қолданады; • табиғи геожүйелердің негізгі топтарын және олардың антропогендік модификацияларын талдайды. 	
	Құрылық гидрологиясы	
5.	Мақсаты: гидродинамикалық, гидрохитиялық, гидроэкологиялық ерекшеліктер және су ресурстарының географиялық таралуы туралы білім беру.	

6.	Студенттер: <ul style="list-style-type: none"> • су ресурстарының таралуы мен принциптерін бағалау үшін гидрологиялық нысандардың сипаттамасын құрастырады; • антропогендік әсерді ескере отырып, климаттық факторлардың өзара ісерлесуін талдайды; • гидросферв туралы түсіну үшін гидрография мен су ресурстарының географиялық таралуыны зерделеуде ақпараттық технологияларды қолданады. 	4
Биогеография		
Мақсаты: Тірі организмдер мен олардың қауымдастықтарының Жер бетінде таралуы мен орналасуын зерттеу. Студенттер: <ul style="list-style-type: none"> • биогеографиялық аудандастыру принциптерін және биомалар мен биоттарға антропогендік әсерлерді түсіну; • географиялық ортаның ерекшеліктерімен өсімдіктер мен жануарлар дүниесі ресурстарын ұтымды пайдалану мен қорғауды талдау; • организмдердің таралу ерекшеліктерін және олардың ареалдағы таралу заңдылықтарын салыстыру. 		
7.	Мақсаты: ландшафттық зерттеулердің заманауи бағыттарын зерттеу. Студенттер: <ul style="list-style-type: none"> • нақты бір аумақтардың табиғатын қорғау мен абаттандыруда қолданылатын жобаларды негіздеуде ландшафттық тәсілді әзірлеу; • ландшафттардың әртүрлі табиғи-антропогендік және мәдени түрлерінің дамуы мен ұйымдасуындағы заңдылықтарды талдау; • антропогендік өзгеруімен байланысты ғылыми бағыттарды зерттеу; • аумақтың экологиялық жағдайын бағалауда ландшафттық тәсілдерді салыстыру. 	
Әлеуметтік география модулі		
8.	Мақсат-табиғи және әлеуметтік-экономикалық жағдайлардың әлем халқының денсаулығына әсерін және аурулардың таралуының географиялық факторларын және географиялық ортаның халықтың денсаулығына әсерін зерттеу. Студенттер: <ul style="list-style-type: none"> • географиялық ортаның халықтың денсаулығына әсерін дәлелдей алады; • ауру түрлерінің таралу картасын жасайды; • табиғи және әлеуметтік-экономикалық жағдайлардың адам денсаулығына әсерін бағалайды; • экологиялық факторларды ескере отырып, медициналық-географиялық болжамдар жасайды. 	4
9.	Қоғамдық география	
10.	Мақсаты: адам мен қоршаған ортаның өзара әрекеттесу ерекшеліктерін зерделеу және қоршаған ортаны, тәртіпті, әл-ауқатты сақтау мәселелерін жылдам өзгерістер жағдайында бағалау болып табылады. Студенттер: <ul style="list-style-type: none"> • қоршаған ортаға теріс әсерді талдау үшін геоақпараттық технологияларды қолдана алады; • адамның климаттың өзгеруіне әсерін талдау және белгілі өзгерістердің нәтижелерін түсіндіреді; • антропогендік әрекеттің жерге әсер ету дәрежесін бағалай алады. 	5
Рекреациялық география		
	Мақсаты: дүниежүзінің әртүрлі аймақтарындағы рекреациялық ресурстар және туризмнің дамуының перспективаларымен таныстыру. Студенттер: <ul style="list-style-type: none"> • рекреациялық әрекеттерді аумақтық ұйымдастырудың заңдылықтары мен рекреациялық ресурстардың таралуына талдау жасау; 	

11	<ul style="list-style-type: none"> • адамзаттың әртүрлі рекреациялық іс-әрекетін жүзеге асырудың жағдайларын зерттеу; • психофизиологиялық күштерді қайта қалпына келтіруге бағытталған адамдардың әртүрлі рекреациялық әрекеттерін бағалау. 	
	<p align="center">Мәдениет географиясы</p> <p>Мақсаты: табиғат пен қоғамның өзара әрекеттесуінің нәтижесі болып табылатын кеңістіктік мәдени айырмашылықтарды және мәдениеттердің аумақтық таралуын зерделеу.</p> <p>Студенттер мүмкін:</p> <ul style="list-style-type: none"> • мәдени және географиялық кеңістіктің өзара әрекеттесуі туралы білімді пайдалана алады; • мәдени география мен мәдениеттанудың өзара байланысының жалпы тенденцияларын талдайды; • жер аймақтары арасындағы кеңістіктік және мәдени айырмашылықтарды зерттейді; • әлемнің мәдени аудандарының электрондық карталарын жасау үшін геоақпараттық технологияларды қолданады. 	
12	<p align="center">Қоғам мен табиғаттың өзара әрекеттесуі модулі</p> <p align="center">Геоглобалистика</p>	4
13	<p>Мақсаты: ғаламдық проблемаларды, ғаламдық үдерістерді және ғаламдануды зерттеу, Жер бетінде болып жатқан әлемдік ғаламданудың қалыптасуы тарихы мен үдерістердің жиынтығын қарастыру.</p> <p>Студенттер:</p> <ul style="list-style-type: none"> • қазіргі Қазақстанның жағдайын жаһандану контекстінде қарастыру; • жаһандану мәселесін жалрылау үшін оқу іс-әрекетінде жаһандық зерттеу нәтижелерін қолдану; • ел экономикасы мен саясатының дамуына әсер ететін жаһандық үдерістерді бағалау. 	4
14	<p align="center">Табиғи тәуекел географиясы</p> <p>Мақсаты: болашақ мұғалімдерді табиғаттың қауіпті құбылыстарымен және қауіпті табиғи және табиғи-техногендік құбылыстар мен тәуекелдерді дамыту тетіктерімен таныстыру болып табылады.</p> <p>Студенттер:</p> <ul style="list-style-type: none"> • табиғи және табиғи-экологиялық қауіптер мен тәуекелдердің сипаттады; • жағымсыз салдардың алдын алу үшін табиғаттың қауіпті құбылыстарын талдайды; • қауіпті табиғи және әлеуметтік-техногендік құбылыстардың кеңістіктік-уақыттық көріністеріне мысалдар келтіреді; • жаһандық проблемаларды зерттеу экономика мен қоршаған ортаның тұрақты дамуын анықтайды. <p align="center">Геокикілжін</p>	4
15	<p>Мақсаты: саяси қақтығыстардың пайда болуы мен дамуына әсер ететін географиялық, саяси және басқа да өзара әрекеттесетін факторларды бірлікте зерделеу.</p> <p>Студенттер:</p> <ul style="list-style-type: none"> • геосаяси мәселелерді шешудегі елдердің өзара іс-әрекеттерін түсіндіреді; • саяси қақтығыстардың пайда болуы мен дамуына әсер ететін факторларды анықтайды; • географиялық ойлау арқылы геосаясаттың, саяси географияның және геоконфликтологияның заманауи мәселелерін қабылдау дағдыларын қолданады. <p align="center">Дүниежүзілік шаруашылық</p>	5
	<p>Мақсаты: экономикалық шындықтың кеңістікке қатынасын және homo economicus пен кеңістіктің өзара әрекеттесуін зерделеу.</p> <p>Студенттер:</p> <ul style="list-style-type: none"> • тауарларды өндіру және тарату саласына кеңістіктік факторлардың әсерін анықтайды; • әлемдік экономиканың экономикалық қызметін өрістету үшін білімді пайдалануады; • кеңістіктің ерекшеліктері мен әдістеріне сәйкес экономикалық шындықты баяндайды. 	
	<p align="center">Қазақстан географиясы модулі</p> <p align="center">Қазақстанның аймақтары географиясы</p>	

16	<p>Мақсаты: Қазақстанның жекелеген аймақтарының табиғатын, халқын, шаруашылығын, мәдениетін және қоғамдық ұйымдасуын зерттеу.</p> <p>Студенттер:</p> <ul style="list-style-type: none"> • аймақтың әлеуметтік-экономикалық дамуы аясында аймақтың жағдайы туралы мини жоба әзірлеу; • аймақтың шаруашылығын, халқын, әлеуметтік-экономикалық дамуын салыстыру; • ақпараттарды талдау негізінде Қазақстан экономикасының салалық және аумақтық құрылымының өзгеруі туралы болжамдарды және мәселелерді шешудің мүмкін жолдарын негіздеу. 	5
Қазақстанның ауыл шаруашылығы аймақтары		
17	<p>Мақсаты; ауыл шаруашылығын мемлекеттік реттеу мәселелерін, аграрлық экономикадағы ауыл шаруашылығының тұрақты тетігін, еліміздің бәсекеге қабілеттілігінің өсу факторларын зерделеу.</p> <p>Студенттер:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ауыл шаруашылығын дамытудың қазіргі жай-күйіне сипаттама береді; • экономиканың проблемаларын шешу үшін елдің үлкен ауыл шаруашылығы әлеуеті бар өңірлерді айқындайды; • ауылдық аумақтарды дамыту үшін өнімнің бәсекеге қабілеттілігінің өсуін талдайды; • ауыл тұрғындарының Жұмыспен қамту деңгейін оның даму ерекшеліктерін ескере отырып бағалай алады. 	
Қазақстанның шекаралық аймақтармен интеграциясы		
18	<p>Мақсаты: Қазақстанның шекаралық өңірлермен интеграциялану және нарықтық экономика жағдайында өңірдің бәсекеге қабілеттілігін арттыру мәселелерін зерделеу.</p> <p>Студенттер мүмкін;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Қазақстанның әлемдік экономикалық интеграциядағы рөлін дәлелдей алады; • Қазақстанның шекаралық өңірлермен интеграциясына әртүрлі ақпарат көздері бойынша зерттеулер жүргізеді; • Қазақстанның экономикалық ынтымақтастығы мен тауар айналымының құрылымын әлемдік экономикалық бірлестіктермен және шекаралық өңірлермен салыстырады; • Қазақстан экспорты мен импортының географиялық құрылымын талдау. 	
Қазақстанның туристік-рекреациялық ресурстары		
19	<p>Мақсаты: табиғи және әлеуметтік-экономикалық сипаттағы туристік қажеттіліктерді зерделеу.</p> <p>Студенттер:</p> <ul style="list-style-type: none"> • еліміздің тартымды таулы, рекреациялық, табиғи, су, экскурсиялық аймақтарын жіктеу үшін Қазақстанның туристік-рекреациялық ресурстары туралы білімді пайдаланады; • туризмді дамыту үшін Қазақстанның климаттық жағдайларын басқа елдермен салыстыады; • туристік сұраныстың заманауи үрдістерін қанағаттандыру үшін Қазақстанның рекреациялық ресурстарын бағалайды. 	5
Қазақстанның өнеркәсіп аудандары		
20	<p>Мақсаты: Қазақстанның өнеркәсіптік кешендерін зерделеу.</p> <p>Студенттер:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Қазақстанның өндірістік кешендері туралы білімдерін елдің өндіргіш күштерінің орналасуын түсіндіру үшін пайдаланады; • қоғамның өндіргіш күштерінің даму деңгейін түсіндіру үшін өнеркәсіптің әсерін талдайды; • Қазақстандағы өнеркәсіптің дамуына оның ел экологиясына тигізетін әсерін бағалайды. 	
21	Қазақстанның агроөнеркәсіптік кешені	
	<p>Мақсаты: Қазақстанның агроөнеркәсіптік кешенін мемлекеттік реттеу мәселелерін зерделеу.</p> <p>Студенттер:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Қазақстанның агроөнеркәсіптік кешенін дамытудың қазіргі жай-күйіне сипаттама береді; • экономика проблемаларын шешу үшін елдің агроөнеркәсіптік кешендерін айқындайды; 	

	<ul style="list-style-type: none"> • агроөнеркәсіптік кешенді дамыту үшін өнімнің бәсекеге қабілеттілігінің өсуін талдайды; • ауыл тұрғындарының жұмыспен қамту деңгейін оның даму ерекшеліктерін ескере отырып бағалайды. 	
	Қолданбалы география модулі	
22	Регионалистика	
	<p>Мақсаты: елдің өндірістік күштерін орналастыру және аймақтық экономиканың аумақтық ерекшеліктерін зерделеу.</p> <p>Студенттер:</p> <ul style="list-style-type: none"> • өңірлердің әлеуметтік-экономикалық дамуын, халқы мен шаруашылығын салыстырады; • ел экономикасын дамыту проблемасын шешу үшін мысалдар келтіреді; • ақпаратты талдау негізінде әлем экономикасының салалық және аумақтық құрылымының өзгеруі туралы гипотезаны және экономиканы дамыту проблемаларын шешудің мүмкін жолдарын негіздейді. 	
23	Заманауи топонимика	
	<p>Мақсаты: жергілікті жердегі географиялық атауларды зерттеу және топонимикалық ақпаратты талдау.</p> <p>Студенттер:</p> <ul style="list-style-type: none"> • нысандардың ресми атауы мен жергілікті халық пайдалану арасындағы айырмашылықтарды анықтау; • топонимикалық мәліметтерді тіркеудің әртүрлі әдістерін қолдану; • географиялық атауларды жергілікті жерде қолдану бойынша ақпарат алу үшін далалық зерттеулер жүргізу; • берілген атауды білдіретін жердің, нысанның немесе аймақтың орналасу орнына талдау жасау. 	4
24	Шет елдер географиясы	
	<p>Мақсаты: өндіріс әдісіне және географиялық ортаның ерекшеліктеріне байланысты аумақтық ұйымның, әлеуметтік инфрақұрылымның заңдылықтарын зерделеу.</p> <p>Студенттер:</p> <ul style="list-style-type: none"> • әр түрлі елдер мен аймақтардағы экономиканы аумақтық ұйымдастырудың ерекшеліктері мен заңдылықтарын түсіндіреді; • географиялық ортаның ерекшеліктеріне байланысты өндірістің орналасуын анықтайды; • аумақты пайдалану процестерін экономикалық-географиялық зерттейді, • әр түрлі салалар мен қызмет түрлері арасындағы ресурстарды бөлу мен қайта бөлуді талдайды. 	
25	Өлке топонимиясы	
	<p>Мақсаты: өлкенің географиялық атауларын зерттеу, топонимикалық ақпаратты талдау.</p> <p>Студенттер:</p> <ul style="list-style-type: none"> • белгіленген нысандардың ресми атауы мен жергілікті халықтың пайдалану арасындағы айырмашылықтарды анықтайды; • топонимикалық мәліметтерді жазудың әртүрлі әдістерін қолданады; • жер атауларын Жергілікті пайдалану туралы ақпарат алу үшін далалық зерттеулер жүргізеді; <p style="text-align: center;">топонимикалық атау жататын жердің, объектінің немесе ауданның орналасуын талдайды.</p>	